

Sygn. akt V ACa 725/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lutego 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – Wydział V Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maria Sokołowska
Sędziowie:	SA Włodzimierz Gawrylczyk SA Jacek Grela (spr.)
Protokolant:	st. sekretarz sądowy Justyna Stankiewicz

po rozpoznaniu w dniu 26 lutego 2016 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa B. S. (1)

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

i (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w T.

z dnia 13 maja 2015 r. sygn. akt I C 1870/12

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w T., pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Na oryginale właściwe podpisy.

Sygn. akt V ACa 725/15

UZASADNIENIE

Powódka B. S. (1) wniosła pozew o zasądzenie solidarnie od pozwanych (...) sp. z o.o. w S. oraz (...) sp. z o.o. w S. kwoty 150.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 10 lipca 2012r. do dnia zakończenia sporu – nie później niż 1 miesiąc od zakończenia postępowania (k. 2-3v.,17-17v.).

W uzasadnieniu żądania m.in. wskazała, że w/w kwoty domaga się tytułem zadośćuczynienia z tytułu utraty dziecka w związku z sytuacją zaistniałą w miejscu wykonywania umowy zlecenia. (...)powódka spodziewała się dziecka, o

czym wiedzieli jej przełożeni, pomimo tego zlecali jej ciężkie prace wymagające znacznego nakładu sił oraz użycia szkodliwych dla płodu środków chemicznych.(...)okazało się, iż powódka jest w ciąży (...). Powódka otwarcie zaczęła domagać się lżejszych zajęć. (...) powiedziano jej, iż następnego dnia nie ma przychodzić do pracy. To całkowicie załamało powódkę i doprowadziło (...).

W piśmie z 2 stycznia 2013 roku pełnomocnik powódki podtrzymał wniesiony przez nią pozew. (k. 69-70)

W odpowiedzi na pozew (k. 37-39) pozwani (...) sp. z o.o. w S. oraz (...) sp. z o.o. w S. wnieśli o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanych solidarnie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swego stanowiska pozwani podnieśli m.in., iż powództwo powinno zostać oddalone ze względu na brak roszczenia względem pozwanych. Powódka wykonywała na rzecz pozwanych usługi sprzątania na podstawie umowy o świadczenie usług. Umowa ta została zawarta na czas określony(...)Inne łączące strony umowy wygasły lub zostały rozwiązane. Powódce nie przysługują wobec pozwanych żadne roszczenia ze stosunku pracy, ponieważ taki stosunek nie łączył stron. Trudno też mówić o roszczeniu opartym na art. 446 kc z uwagi na brak winy pozwanych co do utraty dziecka przez powódkę oraz zagrożenia jej stanu ciążowego. Powódka wykonywała swą pracę w normalnych warunkach. Nie musiała pracować w pozycji kłęczącej czy używać silnych środków chemicznych. Powódka nie poinformowała pozwanych o ciąży. Pozwani zakwestionowali także wysokość dochodzonego roszczenia, albowiem – zgodnie z ugruntowanym orzecnictwem - zadośćuczynienie ma prowadzić do rekompensaty, nie zaś wzbogacenia.

Na rozprawie w dniu 29 kwietnia 2015r. (k. 380) pozwani wnieśli o oddalenie powództwa ze względu na niewykazanie przez powódkę związku przyczynowego pomiędzy używaniem środków czystości a obumarciem płodu.

Wyrokiem z dnia 13 maja 2015 r. Sąd Okręgowy w T.:

1. oddalił powództwo,
2. zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w T. na rzecz radcy prawnego W. G. kwotę 3.600,- zł (trzy tysiące sześćset złotych) powiększoną o wartość obowiązującego podatku VAT oraz kwotę 580,04 zł (pięćset osiemdziesiąt złotych 04/100) tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu,
3. nie obciążył powódki kosztami procesu pozwanych.

Podjęte rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy uzasadnił w następujący sposób:

Powódkę oraz pozwanych wiązały kolejne umowy o świadczenie usług sprzątania.

Ostatnie z nich obejmowały okres od dnia 1 lipca 2011r. do dnia 30 czerwca 2012r.

Ze strony pozwanego (...) sp. z o.o. w S. umowy podpisywał brygadzysta powódki J. B.. Ze strony pozwanego (...) sp. z o.o. w S. umowy podpisywała prokurent E. K..

Powódka świadczyła usługi przez trzy lata w (...) (...) w G.. Powódka oraz dwie inne osoby sprzątały cały sklep łącznie z toaletami.

W dniu(...)J. B. przeniósł powódkę do (...) (...) w G.. Powódka pracowała tam w godzinach od 6.00 do 15.00 -16.00. Sprzątała wraz z drugą osobą cały sklep, w tym toalety i biura. Było tam siedem biur, gdzie rezydowali kierownicy poszczególnych działów. Dla pracowników była łazienka na piętrze i szatnia. Toaleta dla klientów znajdowała się na parterze. Powódka sprzątała też stołówkę. Prace powódka wykonywała m.in. na stojąco lub kucając. Poszczególne działy sprzątała raz w tygodniu, kiedy nie było w nich towaru.

(...) powódka zaszła w ciążę. Przed (...) poinformowała o tym fakcie swego brygadzystę J. B., a ten następnie udzielił tej informacji M. P..

(...)powódka zgłaszała lekarzowi bóle brzucha. Lekarz przepisał jej wówczas lekarstwa. Pod koniec (...)podczas badania USG, powódka dowiedziała się, iż jest w ciąży (...).

(...) powódka została ponownie przeniesiona – tym razem do sklepu w (...) w G.. Pracowała tam w godzinach 4.00-14.00.

Powódka w celu ochrony przy pracy używała cienkiego fartucha i rękawic, które szybko pękały. Środek do czyszczenia z pojemników powódka nalewała węzem, a środek do wiadra nalewała kubkiem. Powódka sprzątała kierując jeżdżącymi maszynami, mopem, miotłą do zamiatania. Zdarzało się, że niektóre powierzchnie czyściła ręką. Zdarzało się, że nie miała w ogóle rękawiczek do czyszczenia. Na środkach do czyszczenia, których powódka używała, były instrukcje obsługi. Powódka ich nie czytała.

W okresie pracy (...) (...) powódka nie doznała urazu mechanicznego ani innego urazu . Nie chorowała na cukrzycę. (...)powódka miała dobre warunki bytowe - dwa pokoje w kamienicy ogrzewane piecem węglowym, łazienkę i kuchnię. Powódka nie nosiła węgla.

(...) – pomiędzy powódką a pozwaną (...) sp. z o.o. w S. - doszło do podpisania kolejnej umowy o świadczenie usług sprzątania. Nie doszło do jej całościowego wykonania, gdyż powódka źle się czuła. Powódka ostatni raz świadczyła swe usługi dnia(...)Pozwani nie podpisali z powódką dalszych umów.

(...)Wcześniej powódka nie miała żadnego zabiegu, zażywała jedynie tabletki, aby drugi płód rozwijał się normalnie. (...).

W swojej pracy powódka używała następujących środków chemicznych: (...)Przy używaniu tychże środków zaleca się stosowanie środków ochrony osobistej, takich jak rękawice ochronne, okulary i kombinezon.

Nie można wykluczyć wpływu pracy powódki na (...) w pierwszych tygodniach ciąży z uwagi na używanie przez powódkę w/w środków chemicznych. W ich skład wchodzi etanol, alkohole C12-14, etyloksylowane (7EO), które w badaniu toksykologicznym wykazują wpływ na rozrodczość.

Przy stosowaniu środków ochrony osobistej, takich jak rękawice ochronne, okulary i kombinezon w/w chemikalia nie stanowią w normalnym toku użytkowania zagrożenia dla ludzi.

W przypadku niestosowania środków ochrony osobistej te chemikalia mogą mieć wpływ na rozrodczość i mogą spowodować obumarcie płodu. Z powodu niewysłania po porodzie dziecka żywego łożyska do badania histopatologicznego nie można ustalić jaka była przyczyna (...) z ciąży bliźniaczej wewnątrz macicy.

(...)

(...)

Czynności wykonywane w ciąży jak ciężka praca, schyłanie się mogą być niekorzystne dla płodu.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd meriti ustalił na podstawie przedłożonych przez strony dokumentów oraz zeznań świadków i powódki. Sąd dał wiarę przesłuchanym w sprawie świadkom E. K., M. R. oraz A. G.. Zeznania świadków były wyczerpujące, zwięzłe i logiczne. Znalazły uzupełnienie w pozostałym materiale dowodowym. Korespondowały z zeznaniami powódki, którym Sąd także nie odmówił waloru wiarygodności, aczkolwiek odmiennie ocenia wynikające z nich ustalone fakty.

Sąd a quo podzielił też wnioski biegłego sądowego J. S., który wydał opinie w sprawie. Za wyjątkiem pierwszej z nich (k. 242-244), która w istocie nie odpowiada na pytania Sądu, resztę opinii należy uznać za przekonujące, a wnioski z nich wypływające – za należyte umotywowane i logiczne. Podobnie należy ocenić uzupełniającą ustną opinię biegłego złożoną na rozprawie w dniu 29 kwietnia 2015r. (k. 378-379).

Powódka, reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, domagała się zasądzenia od pozwanych solidarnie kwoty 150.000 złotych tytułem zadośćuczynienia z tytułu utraty dziecka w związku z sytuacją zaistniałą w miejscu wykonywania umowy o świadczenie usług, której była stroną. Nie wskazała podstawy prawnej roszczenia.

Pozwani kwestionowali swoją odpowiedzialność zarówno co do zasady, jak i wysokości. Twierdzili przy tym, iż powódka roszczenie swe wywodzi z przepisu 446 k.c.

Podzielając orzecznictwo sądów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2012 r., I CSK 282/11, LEX nr 1211872 oraz Wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 25 października 2012 r., I ACa 352/12, LEX nr 1307480) Sąd pierwszej instancji stanął na stanowisku, że zmarłe dziecko na takim stadium rozwoju, jak w przypadku powódki, nie może być uznane za "zmarłego" w rozumieniu art. 446 § 4 k.c. Jako podstawę prawną dochodzonego roszczenia wskazać więc trzeba art. 415 k.c. w zw. 448 k.c.

Jednakże - w ocenie Sądu a quo - z materiału dowodowego zgromadzonego podczas postępowania nie wynika, aby istniały przesłanki do przypisania pozwany odpowiedzialności unormowanej w pierwszej kolejności w artykule 415 k.c., wyspecyfikowanej zaś w art. 448 k.c.

Przepis 415 k.c. stanowi, iż kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia. Dla uznania odpowiedzialności pozwanych z tytułu czynu niedozwolonego konieczne jest więc wykazanie, że na skutek zachowania pozwanych powstała dla powódki szkoda (w tym wypadku szkoda niemajątkowa polegająca na naruszeniu dóbr osobistych powódki w postaci więzi emocjonalnej pomiędzy nią a zmarłym dzieckiem oraz zdrowia powódki), że pomiędzy tym zachowaniem a szkodą zachodzi związek przyczynowy, a nadto, że pozwani ponoszą winę. Przesłanki te muszą występować łącznie. Ciężar dowodu wykazania przesłanek spoczywał na powódce (art. 6 k.c.).

W okolicznościach rozpoznawanej sprawy co najmniej jedna z w/w przesłanek nie została przez stronę powodową wykazana. Jest to związek przyczynowy pomiędzy zachowaniem pozwanych a szkodą.

Związek przyczynowy jest obiektywnym powiązaniem między zdarzeniem stanowiącym podstawę odpowiedzialności a innym zdarzeniem (skutkiem) wywołującym określone niekorzystne konsekwencje w dobrach prawnie chronionych. Zgodnie z art. 361 § 1 k.c. stwierdzenie związku przyczynowego wymaga ustalenia, czy badany skutek wystąpiłby w nieobecności przyczyny oraz czy powiązanie między badanymi faktami ma charakter „normalny”. Dane następstwo ma charakter normalny wówczas, gdy pojawienie się przyczyny każdorazowo zwiększa prawdopodobieństwo wystąpienia rozpoznawanego skutku.

W sprawie nie zebrano dowodów na to, iż powódka wykonywała pracę ponad siły i że stosowane przez nią środki chemiczne (które nie należały do szczególnie silnych) spowodowały obumarcie dziecka. Jak stwierdził biegły w swej opinii z powodu niewysłania po porodzie dziecka żywego łożyska do badania histopatologicznego nie można ustalić jaka była przyczyna (...). Ponadto – zdaniem biegłego – w 2/3 przypadków przyczyną (...) są przyczyny genetyczne. Co do ciężaru świadczonych przez powódkę usług - jak zeznała świadek A. G. – praca powódki nie była pracą o szczególnej uciążliwości (por. k. 236 v – 00:10:27 protokołu elektronicznego). Z kolei z zeznań świadka M. R. (k. 171v.) wynika, iż powódka (...)nie pracowała sama, lecz z drugą osobą – mężczyzną.

Wszystko to daje to asumpt do przyjęcia, że powódka nie wykazała, że pomiędzy zachowaniem pozwanych a szkodą związek przyczynowy istnieje, do czego była zobowiązana na mocy art. 6 k.c.

Z uwagi na warunek łącznego wykazania wszystkich wynikających z art. 415 k.c. przesłanek (tj. oprócz związku przyczynowego jeszcze winy pozwanych oraz szkody) Sąd meriti rozważania w pozostałym zakresie (w szczególności co do rzeczywistego charakteru stosunku prawnego łączącego strony) uznał za zbędne.

Mając powyższe na uwadze Sąd meriti oddalił powództwo.

O kosztach zastępstwa prawnego powódki z urzędu Sąd orzekł na podstawie § 2 ust. 3, § 6 pkt 6 oraz § 15 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2013.490 j.t.).

Sąd nie obciążył powódki kosztami zastępstwa procesowego pozwanych. Sąd kierował się tu przepisem art. 102 k.p.c. Stanowi on, iż w wypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, iż zastosowanie owej normy zależy od konkretnego stanu faktycznego. Jednocześnie podkreśla się, iż zastosowanie takie powinno być oceniane w całości okoliczności, które uzasadniałyby odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu wspomnianych okoliczności zaliczyć należy fakty leżące na zewnątrz procesu, zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej strony). Uwarunkowania te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 1974 r., II CZ 223/73, niepublikowane). Przepis artykułu 102 k.p.c. pozostawia - ze względów słuszności - sądowni pewną swobodę w przyznawaniu zwrotu kosztów procesu, gdyby stosowanie zasady odpowiedzialności za wynik (art. 98 k.p.c.) nie dałoby się pogodzić z zasadami słuszności (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 października 1976r., IV PZ 61/76, LEX nr 7856).

Mając na uwadze powołaną regułę i wskazane orzecznictwo, sytuację osobistą (w szczególności fakt utraty dziecka) i majątkową powódki, a także charakter niniejszej sprawy Sąd a quo postanowił nie obciążać B. S. (2) kosztami zastępstwa procesowego pozwanych.

Powyższe orzeczenie w części, tj. w punkcie 1 (pierwszym) zaskarżyła apelacją powódka i zarzucając:

I. naruszenie przepisów postępowania:

a) art. 233 k.p.c. poprzez dowolną i niepełną ocenę dowodów polegającą na:

- uznaniu, iż środki chemiczne stosowane przez Powódkę nie miały wpływu na (...), gdy z opinii biegłego wynika, iż stosowane środki mogły mieć wpływ na rozrodczość;

- uznaniu, iż nie doszło do (...) z powodu wykonywanej pracy przez Powódkę i stosowanych środków chemicznych, gdy z treści opinii biegłego wynikają inne wnioski;

- uznaniu zeznań świadka E. K. za wiarygodne i ustaleniu, że praca wykonywana przez Powódkę nie wymagała znacznego nakładu sił oraz użycia szkodliwych dla płodu środków chemicznych, gdy z treści zebranego materiału dowodowego, w tym opinii biegłych, przesłuchania strony, zeznań świadka A. G. wynikają inne fakty;

- ustaleniu stanu faktycznego z pominięciem dowodu z przesłuchania Powódki poprzez ich odmienną ocenę;

b) art. 232 zd. 2 k.p.c. poprzez niedopuszczenie opinii biegłego z(...) - gdy z treści opinii uzupełniającej, która nie została przesłana pełnomocnikowi Powódki, i doręczona na rozprawie bez możliwości zapoznania się z nią, wynika, iż biegły (...) jest w stanie określić prawdopodobieństwo, że obumarciu płodu nastąpiło przez używanie środków chemicznych;

c) art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 286 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i nie powołanie biegłego (...) wskazał, że opinia takiego biegłego jest niezbędna, a Sąd uniemożliwił zapoznanie się z opinią uzupełniająca pełnomocnikowi Powódki;

II. naruszenie prawa materialnego:

- a) art. 415 w zw. z art. 448 k.c. poprzez jego nieprawidłową wykładnię i uznanie, że ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika, aby został wykazany związek przyczynowy i w związku z powyższym oddalenie powództwa;
- b) art. 6 k.c. poprzez jego nieprawidłową wykładnię, polegającą na błędnym uznaniu, iż Powódka nie wykazała, że pomiędzy zachowaniem pozwanych a szkodą istnieje związek przyczynowy i nie przedstawiła dowodów na poparcie swoich twierdzeń;
- c) art. 361 § 1 k.c. - poprzez jego nieprawidłową wykładnię, polegającą na błędnym uznaniu, iż praca świadczona przez Powódkę na rzecz Pozwanych oraz stosowane w związku z tym środki chemiczne przez Powódkę, a także zawinione zachowanie pozwanych;

wniosła o:

- 1. uchylenie zaskarżonego orzeczenia w punkcie I i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego, w tym kosztach zastępstwa procesowego udzielonego Powódce z urzędu, gdyż koszty te nie zostały opłacone ani w części ani w całości; ewentualnie o:
- 2. zmianę zaskarżonego wyroku w pkt I i zasądzenie na rzecz Powódki dochodzonej kwoty;
- 3. zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego udzielonego Powódce z urzędu, gdyż koszty te nie zostały opłacone ani w części ani w całości.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja powódki okazała się uzasadniona.

W pierwszym rzędzie należy podnieść, że strona na każdym etapie postępowania ma prawo domagania się doręczenia jej każdej opinii sporządzonej na piśmie, udzielenia jej odpowiedniego terminu do zapoznania się z jej treścią i sformułowania ewentualnych zarzutów oraz domagania się wyjaśnienia pisemnej opinii w drodze opinii uzupełniającej bądź zeznań biegłego.

W istocie nie została prawidłowo doręczona pełnomocnikowi powódki opinia uzupełniająca z dnia 5 lutego 2015 r. Czynności tej dokonano dopiero na rozprawie w dniu 29 kwietnia 2015 r. tuż przed przesłuchaniem biegłego (k. 378 akt).

Bez znaczenia dla zakresu praw strony w zakresie domagania się doręczenia opinii uzupełniającej i możliwości jej kwestionowania, pozostaje okoliczność podjęcia uprzedniej próby podważenia opinii głównej.

W tym stanie rzeczy zachodziłyby podstawy do rozważenia pozbawienia powódki możliwości obrony swych praw, jednakże w pewnym zakresie wadliwość postępowania Sądu a quo została sanowana tym, że na rozprawie doręczono jej pełnomocnikowi odpis opinii uzupełniającej oraz zarówno powódka, jak i jej pełnomocnik brali udział w przesłuchaniu biegłego.

Tym niemniej, przyjmując nawet powyższe rozwiązanie, poza sporem winna być okoliczność, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał w konsekwencji istoty sporu, co i tak skutkowało uchyleniem zaskarżonego orzeczenia i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania.

Otóż, nie powinno być wątpliwości, że powódka wiązała dochodzone roszczenie z tym, że pozwani – jak stwierdziła - zlecali jej ciężkie prace wymagające znacznego nakładu sił oraz użycia szkodliwych dla płodu środków chemicznych. W rezultacie uznać należało, że albo wykonywanie ciężkich prac, albo wykonywanie ich przy użyciu szkodliwych dla płodu środków chemicznych, albo występowanie obu tych czynników łącznie – jej zdaniem – stanowiło źródło szkody.

Niewątpliwie, w myśl art. 6 k.c. powódka zobowiązana jest wykazać i udowodnić wszelkie, niezbędne przesłanki odszkodowawcze.

Z opinii biegłego(...)wprost wynikało, że nie może on określić, jakie jest prawdopodobieństwo, że obumarcie płodu nastąpiło przez używanie danych środków chemicznych. Na to pytanie może udzielić odpowiedzi(...)(k. 361 akt). Podobnie biegły stwierdził podczas przesłuchania na rozprawie (k. 378v akt).

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie powinno być żadnych wątpliwości, że powyższa kwestia powinna być zbadana przez Sąd orzekający. Brak podstaw aby powódce odmówić możliwości dowodzenia w tym zakresie.

Oczywiście, wskazanie biegłego J. S., że szereg czynników mogło spowodować obumarcie płodu, jak również nieodwracalny brak przeprowadzenia badania histopatologicznego płodu, z pewnością utrudniają ustalenie rzeczywistych przyczyn tego stanu rzeczy, to jednak nie można tracić z pola widzenia, że w procesach odszkodowawczych nie jest wykluczone zastosowanie konstrukcji dowodu prima facie. Wówczas wystarczające jest wykazanie związku przyczynowego z dużym stopniem prawdopodobieństwa. Konstrukcja ta prowadzi to zmiany reguły rozkładu ciężaru dowodu. W rezultacie, jeżeli powódka wykazałaby związek przyczynowy pomiędzy wykonywaniem pracy z użyciem środków toksycznych a obumarciem jej płodu z wysokim stopniem prawdopodobieństwa, to wówczas ciężar wykazania innych tzw. hipotez konkurencyjnych spoczywałby na pozwanych.

W konsekwencji, skoro Sąd a quo oddalił powództwo ponieważ nie została wykazana jedna z niezbędnych przesłanek odszkodowawczych w postaci związku przyczynowego, a de facto – co wykazano powyżej – przesłanka ta nie została zbadana, to nie powinno być wątpliwości, że nie została rozpoznana istota sprawy. Dodać trzeba, że ze względu na przyjętą przez Sąd meriti koncepcję rozstrzygnięcia sporu, nie zostały poddane analizie pozostałe przesłanki odszkodowawcze.

Ponownie rozpoznając sprawę, Sąd pierwszej instancji powinien wyjaśnić kwestię ewentualnego związku przyczynowego pomiędzy używaniem przez powódkę danych środków chemicznych a obumarciem jej płodu, oczywiście przy uwzględnieniu inicjatywy dowodowej stron procesu.

Sąd winien również poczynić ustalenia faktyczne w zakresie stosunku prawnego łączącego strony, a także w odniesieniu do zakresu czynności powierzonych powódce. Ustalenia wymaga również kwestia czy powódka dysponowała środkami chemicznymi własnymi, czy też dostarczonymi przez pozwanych. Powinna być również zindywidualizowana ewentualna odpowiedzialność każdej z pozwanych spółek.

Nie bez znaczenia jest również sprawdzenie, czy stosując określone środki chemiczne powódka powinna być uprzednio przeszkolona, poinstruowana, powiadomiona o ewentualnych zagrożeniach.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji na podstawie art. 386 § 4 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego rozstrzygnięto na podstawie art. 108 § 2 k.p.c.